

CHET TILINI O‘QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR ASOSIDA O‘QITISH

Yo‘ldosheva Mamura Baxtiyarovna

Toshkent davlat transport universiteti dotsent v.b.

e-mail:mbaxtiyarovna@gmail.com

+998998923307

Ortiqboyeva Shahnoza Kamoliddin qizi

Toshkent davlat transport universiteti,

Iqtisodiyot fakulteti Yu-8 guruhi talabasi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada bugungi kunda chet tilini o‘qitishda innovatsion yondashuvlar metodidan foydalanish tahlil qilingan. Bunday usullardan foydalanish va zamonaviy o‘qituvchining asosiy uslublari va vazifalarini tanishtirishdir. So‘nggi yillarda chet tilini o‘qitishda innovatsion yondashuvlar va usulardan foydalanish hamda yangi axborot texnologiyalaridan qo‘lash masalasi tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: Metodika, innovatsiya, kommunikatsiya, ko‘nikma, loyiha, interaktiv metodlar.

ABSTRACT

This article analyzes the use of the method of innovative approaches in teaching a foreign language today. It is the use of such methods and the introduction of the main methods and tasks of a modern teacher. In recent years, the issue of the use of innovative approaches and methods and the use of new information technologies in foreign language teaching has been analyzed.

Key words: Methodology, innovation, communication, skill, project, interactive methods.

KIRISH

Bugungi kunda asosiy e‘tibor o‘quvchi, uning shaxsiyati va o‘ziga xos ichki dunyosiga qaratilgan. Shuning uchun zamonaviy o‘qituvchining asosiy usullari va vazifalarini tanlashtirish, o‘quv faoliyati shaxsiy rivojlanishning belgilangan maqsadiga optimal darajada mos keladigan talabalar qo‘yilmoqda. Bugungi tezkor rivojlanayotgan zamonda ilm-fan, texnika ham shiddat bilan o‘tib bormoqda. Har bir sohada taraqqiyot ilgari qadam tashlamoqda. Xususan, ilm-fanda ham katta o‘zgarishlar, sezilarli yutuqlarga erishilmoqda. Har bir fanni yangi innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanib talabalarga yetkazib berish bugungi kundagi ta‘limning asosiy talablaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, O‘zbekiston

Respublikasining birinchi Prezidenti Islom Abdug'aniyevich Karimovning 2012 yil 13 dekabrda PQ 1875 –sonli qarori qabul qilingandan so'ng mamlakatimizda chet tillarni o'qitishga, o'rganishga bo'lgan e'tibor yanada kuchaydi. Yurtimizda chet tillarni o'qitilishida yangicha bosqich, yangucha davr boshlandi. So'nggi yillarda maktablarda yangi axborot texnologiyalaridan foydalanish masalasi tobora ko'proq ko'tarilmoqda. Bu nafaqat yangi texnik vositalar, balki o'qitishning yangi shakllari va usullari, o'quv jarayoniga yangicha yondoshishdir. Chet tillarni o'qitishning asosiy maqsadi maktab o'quvchilarining kommunikativ madaniyatini shakllantirish va rivojlantirish, chet tilini amaliy o'zlashtirishga o'rgatishdir.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida ingliz tilini o'rgatish va o'rganishning mashhur usullaridan, internet manbalaridan foydalaniladi. Hozirgi vatqda nafaqat chet tiliga o'qitish bo'yicha balki barcha fanlarga o'qitishni, o'rgatishni yangi-yangi metodlarini izlab topish va uni amalda sinab ko'rish to'g'risida ko'p ishlar qilingan va bugungi kunda ham bu ishlar izchil davom etirilmoqda. Bu hozirgi kundagi ta'lim tarbiya jarayonini yaxshilash, uchun xal qilinishi kerak bo'lgan eng muhim muammoli jihatlardan biridir. Agar avval chet tili o'qitish shu til sistemasini o'rganish deb qaralgan bo'lsa, keyingi yillarda o'qitishdagi muhim ko'zlangan narsa bu o'quvchilarni chet til nutqini o'stirishdan iborat bo'ldi. Shuni aytish kerakki chet til o'rganishdagi bu maqsadlar, o'z-o'zidan yoki boshqa kimsalar yoki shaxs tomonidan qo'yilmaydi, balki lingvistika va psixologiya fanlaridagi o'zgarishlar va jamiyatning ijtimoiy rivojlanib borishi bilan chambarchas bog'liqdir. Masalan: Audiolingval metodni olib ko'raylik. Bu metodning yuzaga kelishiga lingvistika fanidagi o'zgarishlar, ya'ni struktural oqimni ta'siri bo'ldi. U quyidagi omillarni o'z ichiga oladi: Chet til o'rgatish avval og'zaki nutqqa o'rgatishdan boshlanmog'i zarur; - Til o'rganish turli strukturalar, nutq na'munalari asosida amalga oshiriladi; - Mashqlar ham tilga asoslangan holda til materialini ko'p marta takrorlashni talab qiluvchi mashqlar bo'lishi kerakligini taqozo etadi; - Grammanik namunalar va leksikani tanlash chet tili bilan ona tilini qiyoslashning natijalariga bog'liq bo'lishi kerak. - Talaffuzga katta e'tibor talab etiladi. Bu metodning asosiy kamchiligi, mexanik mashqlarning ko'pligi va haqiqiy nutq mashqlarining ozligidir. Bu metod asoschilari metodist olimlar Ch.Friz va R.Ladoldardir. Masalan: Ch.Friz: boshlang'ich etapning asosiy mazmuni strukturalarni o'rganishni tashkil qilishi kerak deydi. Grammatikaning ko'nikmalarni hosil qilish xam shunga asoslangan bo'lishi maqsadga muvofiq.

Darslarda ingliz tilida Internet yordamida bir qator didaktik muammolarni hal qilish mumkin: global tarmoq materiallaridan foydalanib o'qish ko'nikma va malakalarini shakllantirish; maktab o'quvchilarining yozish qobiliyatini oshirish;

talabalarining soʻz boyligini toʻldirish; talabalarining ingliz tilini oʻrganish motivatsiyasini shakllantirish. Bundan tashqari, bu ish maktab oʻquvchilarining ufqini kengaytirish, ingliz tilida soʻzlashadigan mamlakatlarda tengdoshlari bilan ishbilarmonlik munosabatlari va aloqalarini oʻrnatish va qoʻllab-quvvatlash uchun Internet-texnologiyalar imkoniyatlarini oʻrganishga qaratilgan. Talabalar Internetda oʻtkaziladigan testlar, viktorinalar, tanlovlar, olimpiadalarda ishtirok etishlari, boshqa mamlakatlardagi tengdoshlari bilan yozishmalar, suhbatlar, videokonferensiyalar va h.k.larda qatnashishlari mumkin.

Talabalar hozirda loyihada ishlayotgan muammo haqida maʼlumot olishlari mumkin. Ommaviy kompyuterlashtirishning mazmunli asoslari zamonaviy kompyuter aqliy mehnat sharoitlarini, umuman, uning har qanday koʻrinishini optimallashtirishning samarali vositasi ekanligi bilan bogʻliq. Kompyuterning bir oʻziga xos xususiyati bor, uni boshqalarga oʻrgatish uchun vosita sifatida va bilimlarni egallashda yordamchi sifatida ishlatishda aniqlanadi, bu uning jonsizligi. Mashina foydalanuvchi bilan "do'stona" aloqada boʻlishi mumkin va ba'zi paytlarda uni "qoʻllab-quvvatlaydi", ammo u hech qachon gʻazablanish alomatlarini koʻrsatmaydi va sizni zerikkan deb his qilishingizga imkon bermaydi. Shu ma'noda, kompyuterlardan foydalanish, ehtimol oʻqitishning ayrim jihatlarini individualizatsiya qilishda eng foydalidir. Maktabda chet tilini oʻrganishning asosiy maqsadi kommunikativ kompetensiyani shakllantirishdir, boshqa barcha maqsadlar (tarbiyalash, oʻqitish, rivojlantirish) ushbu asosiy maqsadni amalga oshirish jarayonida amalga oshiriladi. Kommunikativ yondashuv muloqotni oʻrgatish va Internet faoliyatining asosi boʻlgan madaniyatlararo taʼsir oʻtkazish qobiliyatini shakllantirishni oʻz ichiga oladi. Aloqa tashqarisida Internetning maʼnosi yoʻq - bu xalqaro koʻp millatli, madaniyatlararo jamiyatdir, uning hayoti dunyodagi millionlab odamlarning elektron aloqasiga asoslangan boʻlib, bir vaqtning oʻzida gaplashmoqda - bu sodir boʻlgan ishtirokchilar soni va hajmi boʻyicha eng katta suhbat. Unga darsda qatnashish xorijiy til, biz haqiqiy aloqa modelini yaratamiz.

Hozirgi vaqtda aloqa, interaktivlik, muloqotning haqiqiyliги, madaniy sharoitda tilni oʻrganish, taʼlimning avtonomligi va insonparvarligi masalalariga ustuvor ahamiyat berilmoqda. Ushbu tamoyillar madaniyatlararo kompetensiyani kommunikativ qobiliyatning tarkibiy qismi sifatida rivojlantirishga imkon beradi. Chet tillarni oʻqitishning yakuniy maqsadi chet tilidagi muhitda erkin yoʻnalishni va turli vaziyatlarda etarli darajada javob berish qobiliyatini oʻrgatishdir, yaʼni. aloqa. Bugungi kunda Internet resurslaridan foydalangan holda yangi usullar anʼanaviy chet tillarini oʻqitishga qarshi. Chet tilida muloqotni oʻrgatish uchun siz materialni oʻrganishni ragʻbatlantiradigan va etarli xulq-atvorni rivojlantiradigan haqiqiy,

haqiqiy hayotiy vaziyatlarni yaratishingiz kerak (ya'ni aloqa haqiqiyligi prinsipi deb ataladi). Yangi texnologiyalar, xususan Internet ushbu xatoni tuzatishga harakat qilmoqda. Kommunikativ yondashuv - bu materialni ongli ravishda anglashga va u bilan ishlash usullariga, muloqotga psixologik va lingvistik tayyorgarlikni yaratishga qaratilgan muloqotni simulyatsiya qiluvchi strategiya. Foydalanuvchi uchun Internetda kommunikativ yondashuvni amalga oshirish ayniqsa qiyin emas. Kommunikativ vazifa talabalarga muammo yoki savolni muhokama qilish uchun taklif qilishi kerak, talabalar nafaqat ma'lumot almashadilar, balki ularni baholaydilar. Ushbu yondashuvni o'quv faoliyatining boshqa turlaridan ajratib olishga imkon beradigan asosiy mezon - talabalar o'z fikrlarini shakllantirish uchun mustaqil ravishda lisoniy birliklarni tanlashidir. Kommunikativ yondashuvda Internetdan foydalanish juda yaxshi rag'batlantiriladi: uning maqsadi o'quvchilarga bilim va tajribalarini to'plash va kengaytirish orqali chet tilini o'rganishga qiziqishdir.

Internet-resurslardan foydalangan holda chet tillarini o'rgatishning asosiy talablaridan biri bu darsda o'zaro ta'sirni yaratishdir, bu odatda metodikada interaktivlik deb nomlanadi. Interaktivlik - bu "nutq vositalari yordamida kommunikativ maqsad va natijadagi say-harakatlarni birlashtirish, muvofiqlashtirish va to'ldirish". Haqiqiy tilni o'rgatish orqali Internet nutq qobiliyatlari va ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi, shuningdek lug'at va grammatikani o'rgatishda samimiy qiziqish va shuning uchun samaradorlikni ta'minlaydi. Interaktivlik nafaqat hayotdan real vaziyatlarni yaratibgina qolmay, balki talabalarni chet tilida ularga munosib javob berishga majbur qiladi.

O'quvchi va talabalarga yo'naltirilgan ta'limni ta'minlaydigan texnologiyalardan biri bu ijodkorlik, bilim faoliyati va mustaqillikni rivojlantirish usuli sifatida loyiha uslubidir. Loyihalarning tipologiyasi xilma-xil. Loyihalarni monoproyektlar, jamoaviy, og'zaki nutq, aniq, yozma va Internet-loyihalarga bo'linishi mumkin. Haqiqiy amaliyotda ko'pincha tadqiqot loyihalari, ijodiy, amaliyotga yo'naltirilgan va informatsion belgilar mavjud bo'lgan aralash loyihalar bilan shug'ullanish kerak. Loyiha ishi tilni o'rganishda ko'p qirrali yondashuv bo'lib, o'qish, tinglash, gapirish va grammatikani qamrab oladi. Loyiha usuli talabalarining faol mustaqil fikrlashini rivojlantirishga yordam beradi va ularni birgalikdagi tadqiqot ishlariga yo'naltiradi. Mening fikrimcha, loyiha asosida o'qitish bolalarni hamkorlik qilishga o'rgatishi, hamkorlik qilishni o'rganish esa o'zaro yordam va hamdardlik qobiliyati kabi axloqiy qadriyatlarni tarbiyalaydi, ijodkorlikni shakllantiradi va talabalarni faollashtiradi. Umuman olganda, loyihani o'qitish jarayonida o'qitish va tarbiyaning ajralmasligi kuzatiladi.

Xorijiy tillar jarayonida loyiha usuli deyarli har qanday mavzu bo'yicha dastur materiallari doirasida ishlatilishi mumkin. Loyihalar ustida ishlash tasavvur, fantaziya, ijodiy fikrlash, mustaqillik va boshqa shaxsiy fazilatlarni rivojlantiradi.

TO zamonaviy texnologiyalar hamkorlik texnologiyasi ham amal qiladi. Asosiy g'oya turli xil o'quv sharoitida talabalarning faol qo'shma faoliyati uchun sharoit yaratishdir. Bolalar 3-4 kishilik guruhlariga birlashadilar, ularga bitta topshiriq beriladi, shu bilan birga har birining roli muhokama qilinadi. Har bir talaba nafaqat o'z ishining natijasi uchun, balki butun guruhning natijasi uchun ham javobgardir. Shuning uchun kuchsiz talabalar kuchli bo'lmagan narsalardan tushunmagan narsalarini aniqlashga harakat qilishadi va kuchli talabalar kuchsizlarga topshiriqni puxta tushunishga intilishadi. Va butun sinf bundan foyda oladi, chunki bo'shliqlar birgalikda yopiladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, Ingliz tili darslarida innovatsion usullarni qo'llash natijasida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlari rivojlanadi, nutqi ravonlashadi, tez va to'g'ri javob berish malakasi shakllanadi. Bunday usullar va o'yinlar o'quvchida bilimga ishtiyoq uyg'otadi. O'quvchi darslarga puxta hozirlik ko'rishga intiladi. Bu esa o'quvchilarni ta'lim jarayonining sub'yektlariga aylantiradi. Chet tilini o'qitish jarayonida turli xil jadvallardan foydalanishning ham samarasi yuqoridir. Ta'lim jarayonida jadvallardan foydalanib, o'quvchilar ma'lum bir grammatik qoidani, masalan, zamonlardan foydalanib gaplar tuzish, yangi so'zlarni joylashtirib chiqishi mumkin. Chet tilini o'rganishga ehtiyoj yuqori bo'lgan bir davrda, ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan, innovatsion ta'lim texnologiyalaridan unumli foydalanish bu jarayonni samarali bo'lishiga olib keldi. Innovatsion ta'lim texnologiyalarning samaradorligi ularning ta'lim jarayonida to'g'ri va unumli foydalanilganidadir

REFERENCES

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2013 yil 27 maydagi tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi . 8 янв. 2018
2. Jalolov J. Chet tili o'qitish metodikasi. 2012, b-67
3. Отабоева, М. Р. Chet tilini o'qitishda zamonaviy innovatsion
4. "Chet til o'qitish metodikasida zamonaviy metodlar" Zayniddin Sanaqulov
5. Khasanova, G. K. (2021). Main trends in the development of education and professional training in the world. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(Special Issue 1), 257-262.

6. Khasanova, G. K. "THE SUCCESS AND EDUCATION SYSTEM OF SOUTH KOREA AND JAPAN." Наука сегодня: проблемы и пути решения [Текст]: материа (2021): 94. 7. <https://president.uz/oz/lists/view/4327>
7. Saparbaevna, R. R., Allanazarovna, E. R., & Nawbahar, O. (2020). Physiological Ergogenic Medicines: Modern Trends Of Application In The Training Of Athletes. *European Journal of Molecular & Clinical Medicine*, 7(03), 2020.
8. Reymbaeva Roza, Ernazarova Raya, Joldasbaeva Gulchexra, & Allambergenova Laura. (2023). HANDBALL EFFICIENCY IN THE SYSTEM OF PHYSICAL EDUCATION. *Innovations in Technology and Science Education*, 2(14), 721–725. Retrieved from <https://humoscience.com/index.php/itse/article/view/1774>
9. Roza, R., Talgat, K., Raya, E., & Aynura, P. (2023). THE CONTENT AND FORMS OF SUPPORT FOR PROFESSIONAL SELF-DETERMINATION OF STUDENT TEACHERS. *Innovations in Technology and Science Education*, 2(10), 273-279.
10. Saparbaevna, R. R., Erejepovich, K. D., Allanazarovna, E. R., & Sabitovna, P. A. (2022). Organization Of Rational Nutrition of Athletes in Training and Competitive Activities. *Specialusis Ugdyimas*, 2(43), 3566-3568.
11. Saparbaevna, R. R., & Allanazarovna, E. R. (2020). Aspects Of Studying Snakes In The Fauna Of Uzbekistan. *Solid State Technology*, 63(6), 3765-3771.